

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 541/2016-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť MARIANUM – Pohrebníctvo mesta Bratislavy, príspevková organizácia, Šafárikovo námestie 3, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Líškovou, Šafárikovo námestie 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 5 a 6 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014 a jeho rozsudkom z 19. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MARIANUM – Pohrebníctvo mesta Bratislavy, príspevková organizácia, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2015 doručená sťažnosť MARIANUM – Pohrebníctvo mesta Bratislavy, príspevková

organizácia (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 5 a 6 a čl. 152 ods. 4 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014 a jeho rozsudkom z 19. mája 2015.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v právnom postavení žalobkyne v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „protimonopolný úrad“) č. 2011/DZ/R/2/044 z 21. októbra 2011 podala odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S/249/2011-154 zo 16. januára 2014, ktorým bola zamietnutá jej žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia; konanie bolo vedené pred najvyšším súdom sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014.

3. Rozhodnutím protimonopolného úradu, ktoré bolo predmetom konania pred všeobecnými súdmi v správnom súdnictve, bola sťažovateľke uložená pokuta vo výške 235 200 eur za zneužívanie dominantného postavenia. Toto rozhodnutie je v poradí druhým rozhodnutím vo veci sťažovateľky po tom, ako skoršie rozhodnutie protimonopolného úradu č. 2008/02/R/113 z 19. decembra 2008 bolo rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžh/3/2010 z 3. mája 2011 vo výroku o uložení pokuty sťažovateľke zrušené a vrátené protimonopolného úradu na ďalšie konanie, vo zvyšku bola žaloba zamietnutá.

4. Právne závery obsiahnuté v sťažnosťou napadnutom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014 z 19. mája 2015 sťažovateľka označila za nepresvedčivo logicky odôvodnené, vnútorne rozporné, neprijateľné pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť, ako aj za neracionálne. Je toho názoru, že nie sú založené na riadnej a presvedčivej aplikácii platného a účinného právneho predpisu a nie sú súladné s ústavou. Súčasne krajskému súdu vytkla, že nepodal špecifické právne odpovede na žalobné argumenty, resp. ich neposkytol, a ani najvyšší súd tento nedostatok nenapravil. Ide najmä o:

«- dodržiavanie základných princípov a zásad správneho trestania žalovaným vo väzbe na aplikáciu skutkovej podstaty zneužitia dominantného postavenia založené na generálnej klauzule vo väzbe na čl.49 Ústavy SR v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, „že len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach a majetku možno uložiť za jeho spáchanie“,

- že ustálenie novej skutkovej podstaty zneužitia dominantného postavenia žalovaným na generálnej klauzule (demonštratívnej právnej norme) má konštitutívny význam, a že žalovaný v danom prípade skutkovú podstatu priamo kreoval s konštitučnými účinkami,

- že až týmto okamihom k splneniu požiadavky zásady č. 1 „Sankcie, ktoré je možné uložiť ako aj okolnosti, za ktorých môžu byť uložené, musia byť stanovené zákonom“ a zásady č.2 „Žiadna správna sankcia nemôže byť uložená za konanie, ktoré v čase, keď sa stalo, nebolo v rozpore splatným zákonom.“ V spojení s čl.152 ods. 4 Ústavy SR a zásady *nulum crimen, nulla poena sine lege*,

- že je potrebné dodržať zásadu proporcionality, kedy podnikateľ musí mať možnosť poznať presné znenie praktiky, ktorá je zakázaná a až po tomto momente ho možno sankcionovať,

- že došlo k porušeniu § 250j odsek 6 OSP - správny orgán je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie

- že žalovaný zaviedol pojem relevantný obrat v zmysle Metodického pokynu úradu, ktorým odôvodňuje výpočet pokuty v danom prípade, avšak zákon na ochranu hospodárskej súťaže takýto pojem nepozná (pozná len pojem celkový obrat podnikateľa v zmysle § 38 ods. 1 v spojení s § 38 ods. 4 a v spojení s § 10 ods. 3 zákona), čo je v zjavnom rozpore s ústavnou zásadou uvedenou v čl. 1, 2 ods. 2 Ústavy SR, že štátne orgány sú povinné postupovať v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Ďalej v tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát a neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (*mutatis mutandis* II. ÚS 48/97).»

5. Sťažovateľka ďalej vyjadrila nesúhlas s argumentáciou najvyššieho súdu a úradu založenou na právnom názore najvyššieho súdu vyslovenom v jeho rozsudku vo veci sp. zn. 2 Sžhpu/1/2012, že: „*súťažitelia používajú čoraz sofistikovanejšie praktiky zneužitia a tieto praktiky by potom bolo možné považovať neustále za nové, a nebolo by možné subjekt, ktorý používa novú praktiku sankcionovať v oblasti súťažného práva*“, ktorý je v opozícii názorom formulovaným v rozsudkoch najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 3Sžh/3/2010 a sp. zn. 4Sžhpu/1/2011. Sťažovateľka, zastávajúc názor vyslovený v posledných dvoch citovaných rozsudkoch svoj názor dôvodila tým, že „*V rámci hospodárskej súťaže sa prelínajú na Slovensku dve roviny tzv. súťažného práva, v ktorých ochranu hospodárskej súťaže pred obmedzovaním upravenú osobitným zákonom č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže označuje náš právny systém za verejnoprávnu časť a úpravu nekalej súťaže podľa Obchodného zákonníka považuje z a súkromnoprávnu reguláciu hospodárskej súťaže. Pritom základnú právnu úpravu ochrany hospodárskej súťaže nachádzame v čl. 55 Ústavy SR (bez odlišenia).*

Právna úprava nekalej súťaže v ustanovení § 44 ods. 1 Obchodného zákonníka obsahuje generálnu klauzulu vymedzením základných znakov konania (konanie musí byť v rozpore s dobrými mravmi súťaže a musí byť spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom), ktoré je považované z a nekalosúťažné a teda zakázané. Presná kvalifikácia skutkov, ktoré možno predvídať v konaní účastníkov hospodárskej súťaže, nie je možné, či už vzhľadom na vývoj vzťahov medzi podnikateľmi na trhu navzájom, alebo podnikateľmi a spotrebiteľmi, alebo vzhľadom na vývoj citlivosti súťažiteľov na tú ktorú činnosť a vzhľadom na vývoj judikatúry. Preto sú nekalosúťažné praktiky v ustanovení §44 ods. 2 uvedené taktiež iba príkladmo.“

6. Sťažovateľka je toho názoru, že z odôvodnenia rozsudku nemožno napriek jeho rozsiahlosti vyvodiť, na ktorých konkrétnych základoch najvyšší súd založil svoje závery. Najvyšší súd sa podľa nej náležite nevysporiadal s jeho tvrdením nezákonnosti a nepreskúmateľnosti správnych rozhodnutí, „*nezodpovedá zákonu na ochranu hospodárskej súťaže a nie je súladný so zásadami uvedenými v Ústave SR,*“ čím podľa sťažovateľky vykazuje znaky svojvoľnosti a arbitrárnosti. Navyše, najvyšší súd mal

nesprávne aplikovať zásady správneho trestania tým, že sa spravoval právnym názorom úplne protichodným od svojich predchádzajúcich rozhodnutí v obdobných veciach.

7. Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžh/3/2010 sťažovateľka vyvodila, že *„ustálenie novej skutkovej podstaty zneužitia dominantného postavenia na princípe demonštratívneho vymedzenia generálnej klauzuly má konštitutívne účinky, ktoré vznikajú až okamihom právoplatnosti rozhodnutia žalovaného.“* Na základe tohto ďalej dôvodila, že *„PMÚ SR môže uložiť sankciu až v prípade nerešpektovania rozhodnutím vytvorenej skutkovej podstaty, kedy by došlo k porušeniu zákona ako vyžaduje ustanovenie § 38 ods. 1 zákona. Do právoplatnosti takéhoto rozhodnutia, ktorým by došlo ku kreovaniu novej skutkovej podstaty v súlade s generálnou klauzulou § 8 ods. 2 zákona, nemôže byť porušený zákon (zákaz retroaktivity).“*.

8. Zdôraznila, že ako namietaný rozsudok, tak aj judikatúra ustálila, že *«konanie ktorým sa ukladá pokuta za protisúťažné konanie, patrí do „trestnoprávnej časti článku 6 Dohovoru“.* Podľa názoru sťažovateľa *sa porušovateľ po právnej stránke s protichodným právnym názorom žiadnym relevantným spôsobom nevysporiadal, žiadnym presvedčivým spôsobom v odôvodnení namietaného rozsudku neuviedol, prečo by sa práve správne konanie o ochrane hospodárskej súťaže malo vymykať všeobecne prijatým záverom o aplikácii analógie trestného práva v správnom súdnictve, inak povedané porušovateľ právne nezdôvodnil odklon od doterajšieho stabilizovaného nazerania na zásady správneho trestania.»*.

9. V závere svojej sťažnosti sťažovateľka zhrnula svoje výhrady voči rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014 z 19. mája 2015, a to vo vzťahu k tvrdenému porušeniu svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, ako aj čl. 2 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 2 a 5 a čl. 152 ods. 4 ústavy zastavajúc názor, že *„postupom Najvyššieho súdu SR (porušovateľa) v konaní sp. zn. 3 Sžhpu 1/2014 zo dňa 13. mája 2015 bolo porušené jeho základné právo na:*

- súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy SR v spojení s čl. 144 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy,
- na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd“.

10. Súčasne namietla, že v konaní pred najvyšším súdom:

„- došlo k porušeniu ústavných zásad podľa čl. 1, 2 ods. 2 Ústavy SR v spojitosti s aplikáciou ustanovenia § 38 ods. 1 a ods. 4 zákona a § 22 ods. 1 písm. b) zákona č. 136/2001 Z. z. na ochranu hospodárskej súťaže, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon,

- došlo k porušeniu čl. 49 Ústavy SR, že len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach a majetku možno uložiť za jeho spáchanie v spojení s aplikáciou § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže,

- došlo k porušeniu čl. 50 ods. 5, ods. 6 Ústavy SR, že nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený od žaloby (došlo k zrušeniu právoplatného rozhodnutia Rady PMÚ SR č.2008/02/R/113 zo dňa 19. 12. 2008 o uložení pokuty a vrátení pokuty na bankový účet sťažovateľa), a trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný,

- došlo k porušeniu čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, že výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou, a v súlade s o zásadou, že každé zákonné ustanovenie sa totiž musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy) (m. m. IV. ÚS 196/2014, IV. ÚS 117/04).“

11. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 48 ods. 1 v spojení s článkom 144 ods. 1 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom pred Najvyšším súdom SR sp. zn. 3 Sžhpu 1/2014 boli porušené.

Základné práva sťažovateľa podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2, podľa čl. 49, čl. 50 ods. 5, 6 a čl. 152 ods. 4 Ústavy SR v spojitosti § 8 ods.2, § 38 ods. 1 a ods. 4 a § 22 ods. 1, písm. b) zákona č. 136/2001 Z. z. na ochranu hospodárskej súťaže v konaní vedenom pred Najvyšším súdom SR sp. zn. 3 Sžhpu 1/2014 boli porušené.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžhpu 1/2014 zo dňa 19. mája 2015 sa v plnom rozsahu zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 490,76 EUR na účet jej právneho zástupcu JUDr. Anny Líškovej, advokátke do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť

takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

17. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

20. Podľa čl. 1 Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

21. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

22. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

23. Podľa čl. 50 ods. 5 ústavy nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 6 ústavy trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

24. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

25. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľ'a, ak tento zákon neustanovuje inak.

26. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

27. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že zásadne nemá oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (napr. II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00). Inými slovami, úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (m. m. I. ÚS 13/01, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

28. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

29. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho úlohou nie je posudzovať vhodnosť a účelnosť výkladu príslušného právneho predpisu všeobecným súdom. Ústavný súd hodnotí, či v konkrétnej veci uskutočnený výklad právnej normy je ústavne udržateľný, t. j. či nie je arbitrárny (svojvoľný) alebo zjavne neodôvodnený. Rovnako tak ústavný súd nezosúladzuje rozdielnu judikatúru všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 342/2010, III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

30. Hoci ústavný súd už vo svojej judikatúre uviedol, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05) neznamená to, že je to práve ústavný súd, ktorý má v prvom slede judikatúru všeobecných súdov zjednocovať.

31. V tunajšej veci sa sťažovateľka domáha ochrany svojich základných práv označených v petite jej sťažnosti, ktoré mali byť porušené rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžhu/1/2014 z 19. mája 2015, a to najmä tým, že najvyšší súd mal jednak nerešpektovať svoj skorší rozsudok v tej istej veci sťažovateľky sp. zn. 3 Sžh/3/2010 z 3. mája 2011, pričom odchylenie sa od skoršieho právneho názoru podľa sťažovateľky nijako nezdôvodnil. Súčasne je sťažovateľka toho názoru, že najvyšší súd týmto svojim

postupom porušil zásady správneho trestania, keď ako nezákonné nezrušil rozhodnutie protimonopolného úradu, ktorým sťažovateľke bola uložená pokuta za konanie narušujúce hospodársku súťaž, ktorého skutková podstata bola práve tým rozhodnutím protimonopolného úradu definovaná.

II. 1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

32. Ako z aktuálneho rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, na odvolanie sťažovateľky postavené v zásade na totožných argumentoch ako sťažnosť pre porušenie jej základných práv sa tento v prvom rade zaoberal povahou rozhodnutia protimonopolného úradu v prípade postihu zneužitia dominantného postavenia, ktoré výslovne nie je uvedené v § 8 zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane hospodárskej súťaže“), pričom súčasne reagoval na svoj citovaný skorší rozsudok. Najvyšší súd s poukazom na generálnu klauzulu skonštatoval, že *«zákon samotný v tomto prípade je všeobecný a okrem formulácie „najmä“ neobsahuje explicitný opis skutkovej podstaty správneho deliktu tak, aby ním sama osebe bola naplnená požiadavka čl. 49 Ústavy SR v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, že „len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie“.* Senáty najvyššieho súdu sú jednotné v tom, že tieto princípy sa v plnom rozsahu aplikujú i v správnom trestaní i s prihliadnutím na odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. (91) 1 členským štátom o správnych sankciách z 13. 2. 1991, ktorý *„...odolávajúc sa na všeobecné zásady vzťahujúce sa na ochranu jednotlivca vo vzťahu k rozhodnutiam správnych orgánov, ktoré sú zakotvené v Rezolúcii (77) 31 a na zásady týkajúce sa voľnej úvahy správnych orgánov pri rozhodovaní zakotvené v odporúčaní (80) 2, majú na zreteli, že správne akty, ktorými sa ukladajú správne sankcie by mali byť podriadené dodatočným zárukám (dodatočne zabezpečené), odporúča vládam členským*

štátom, aby sa v ich právnej teórii ako aj praxi riadili zásadami stanovenými v tomto odporúčaní“.»

33. Najvyšší súd zhodne s tvrdeniami sťažovateľky poukázal na to, že skutková podstata bola na základe generálnej klauzuly protimonopolného úradu komplexne zafinovaná až v napadnutom rozhodnutí s konštitutívnymi účinkami, s tým, že „§ 22 ods. 1 písm. b) zákona č. 136/2001 Z. z. dal právomoc protimonopolnému úradu vydať rozhodnutie o tom, že konanie alebo činnosť podnikateľa je zakázaná podľa § 8 ods. 2 zák. č. 136/2001 Z. z. na princípe demonštratívneho vymedzenia právnej normy“.

34. Najvyšší súd s poukazom na rozsudok vo veci sp. zn. 3 Sžh/3/2010 skonštatoval, že *„pre posúdenie arbitrárnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku považoval senát v zmysle ustálenej judikatúry najvyššieho súdu za kľúčové zistenie, či spôsob, ktorým odôvodnil krajský súd svoje rozhodnutie je ústavne a zákonne konformný. Inak povedané, úlohou najvyššieho súdu bolo zistiť, či spôsob výkladu príslušných ustanovení zákona, ktorým krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie vzhľadom na zistený skutkový stav, nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne a zákonne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní aplikovanej právnej úpravy (mutatis mutandis, rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 127/07)“.*

35. Najvyšší súd si neosvojil tvrdenia sťažovateľky o nedostatkoch rozsudku krajského súdu v smere aplikácie a výkladu príslušných ustanovení zákona o ochrane hospodárskej súťaže v kontexte judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Naopak, vyslovil, že *„krajský súd problematiku generálnej klauzuly a relevantného trhu vyhodnotil v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá je pre Slovenskú republiku záväzná a Rada úradu v napadnutom rozhodnutí dostatočne odôvodnila použitie generálnej klauzuly ako samostatnej skutkovej podstaty zneužitia dominantného postavenia, a princíp predvídavosti a jeho aplikáciu na danú vec v zmysle pokynu uvedeného v zrušujúcom rozsudku najvyššieho súdu.*

Rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov a najvyšší súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne

neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sa žalobca s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

Je treba akceptovať názor krajského súdu, že generálna klauzula a jej interpretácia žalovaným je dostatočnou pre rozhodnutie o určitom konaní ako o správnom delikte. Aj keď jednotlivé praktiky uplatňované žalobcom nenapĺňali skutkové podstaty demonštratívne vymedzených praktík v § 8 ods. 2 zákona č. 136/2001 Z. z., zároveň však napĺňali znaky konania, ktoré mohlo obmedziť hospodársku súťaž.“.

36. Najvyšší súd zdôraznil, že *„Trestanie za správne delikty (priestupky, správne delikty právnických osôb a správne delikty fyzických osôb - podnikateľov) musí podliehať rovnakému režimu ako trestný postih za trestné činy (čl. 1 ods. 1 prvá veta, ods. 2 a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky, nález Ústavného súdu SR (č. ÚS 17/1999 z 22. 09. 1999, I. ÚS 44/1999 z 13. 10. 1999), čl. 6 ods. 1 prvá veta Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Odporúčanie výboru ministrov č. R(91) pre členské štáty o správnych sankciách, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, judikatúra slovenských súdov). Hranice medzi trestnými deliktami, za ktoré ukladá trest súd a deliktami, za ktoré ukladajú sankcie správne orgány, sú určené prejavom vôle zákonodarcu.“.* Dodal, že kritériá pre ukladanie sankcií ustanovené zákonom o ochrane hospodárskej súťaže sa nemenili, pričom podľa zistení najvyššieho súdu *„správny orgán pri uložení pokuty v prejednávacom prípade ako podklady použil v konaní zadovážené dôkazné prostriedky - listinné dôkazy, a v posúdení závažnosti konania žalobcu zhodnotil lokálny charakter trhu. Pokuta uložená žalobcovi predstavuje 10% obratu za účtovné obdobie predchádzajúce vydaniu rozhodnutia a zároveň neprevyšuje 10% hranicu zákonného maxima z celkového obratu podnikateľa predchádzajúceho roku vydania rozhodnutia úradu.*

Žalovaný sa s jednotlivými námietkami žalobcu v rozhodnutí dostatočne logicky a argumentačne vysporiadal a mimoriadne podrobné, vyčerpávajúce, presvedčivé, logické a zákonu zodpovedajúce boli aj dôvody jeho rozhodnutia. Žalovaný vymenúva a vyhodnocuje jednotlivé námietky žalobcu uvedené v rozklade proti rozhodnutiu

prvostupňového správneho orgánu, posudzuje ich opodstatnenosť a podrobne sa s každou jednou vysporadúva, pričom podrobne vysvetľuje svoje postupy aj pri ukladaní pokuty žalobcovi.

Výpočet pokuty, vychádzajúc z relevantného obratu vo vzťahu k jednotlivým praktikám odráža ekonomickú situáciu dominante v období, kedy dochádzalo k porušovaniu zákona. Relevantným obratom je obrat (bez daní) dosiahnutý podnikateľom z predaja tovarov a služieb, ktorých sa narušenie alebo obmedzenie súťaže priamo alebo nepriamo dotýka, a to na vymedzenom priestorovom relevantnom trhu.“

37. V súvislosti s namietanou nejednotnosťou postoja najvyššieho súdu vo vzťahu k otázke podmienok a požiadaviek pre aplikáciu generálnej klauzuly najvyšší súd poukázal na judikát č. R 70/2015 publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 5/2015 (najvyšší súd síce opomenul uviesť číslo, avšak inak ho dostatočne definoval, pozn.), z ktorého citoval:

«1. Konštrukcia generálnej klauzuly, ako je zakotvená v zákone číslo 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže (§ 8 ods. 2) vo vzťahu k jednotlivým demonštratívne vymenovaným skutkovým podstatám je nevyhnutná, pretože v súťažnom práve nikdy nemožno normatívne zakotviť úplný výpočet spôsobov, ktorými možno zneužiť moc na trhu na ujmu ostatných účastníkov trhu.

2. Význam generálnej klauzuly v súťažnom práve spočíva v tom, že pokiaľ určité konanie naplňuje jej jednotlivé znaky, i keď nie je zachytené v zákone pomenovanou skutkovou podstatou, je konaním zakázaným, a to so všetkými dôsledkami, ktoré z neho pre konajúci subjekt vyplývajú. Akékoľvek konanie, ktoré naplňuje znaky uvedené v generálnej klauzule, môže byť sankcionované ako zneužitie dominantného postavenia, a to i vtedy, ak ho pod žiadnu z demonštratívne vymenovaných skutkových podstát nebude možné podradiť.

3. Koncepcia zneužitia dominantného postavenia sa neobmedzuje len na konanie, ktoré pôsobí negatívne vo vzťahu k ostatným súťažiteľom, ale zahŕňa aj konanie, ktoré poškodzuje spotrebiteľov, pretože neprimerané ceny, ktoré majú účinky a vplyv na postavenie užívateľov alebo spotrebiteľov, sú tiež zakázané.

4. Argumentácia žalobcu, že v jeho správaní ide „o novú skutkovú podstatu“, za ktorú by nemal byť sankcionovaný, je právne irelevantná v súťažnom práve. Pokiaľ

súťažitelia používajú čoraz sofistikovanejšie praktiky zneužitia, tieto praktiky by potom bolo možné považovať neustále za nové a vidieť v nich prvky novosti, a potom by v podstate nebolo možné subjekt, ktorý používa „novú praktiku“, ale hoci nedovolenú praktiku, sankcionovať v oblasti súťažného práva, a preto i na prípady, v ktorých ide o určitú „novosť praktík v zneužití na trhu“ je aplikácia generálnej klauzuly ako inštitútu súťažného práva, súladná s o zákonom o ochrane hospodárskej súťaže ako i s článkom 102 ZFEÚ.»

38. Najvyšší súd poukázal a odcitoval závery krajského súdu vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžh/3/2010, keď krajský súd skonštatoval, že nie je možné názory v tomto rozhodnutí obsiahnuté vykladať extenzívne, ako to robí sťažovateľka. Široký výklad, v zmysle ktorého by sankcii muselo predchádzať ustanovenie skutkovej podstaty na základe generálnej klauzuly samostatným rozhodnutím, avšak bez súčasného oprávnenia protimonopolného úradu toto konanie sankcionovať, by podľa záverov všeobecných súdov viedol k negácii zmyslu individuálnej aj generálnej prevencie, kedy by aktuálne porušenie zákona ostalo nepostihnuté. Ako ďalej najvyšší súd z rozsudku krajského súdu citoval, „*aplikácia generálnej klauzuly ale automaticky neznamená, že si podnikateľ nebol vedomý, že jeho konanie môže predstavovať porušenie súťažných pravidiel. Špecifická prípadu môžu odôvodňovať použitie generálnej klauzuly i tam, kde si podnikateľ musel byť vedomý porušenia zákona.*“. Všeobecné súdy poukázali na to, že tento výklad ako postoj konformný s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (Michelin proti Európskej komisii, č. 322/81; Deutsche Telekom proti Európskej komisii, č. C-280/08; Tetra Pak/Komisija, č. T-51/89; či Astra Zeneca, č. C-457/10 P), ktorú si osvojil aj najvyšší súd vo veciach sp. zn. 2 Sžhpu/1/2012 z 18. apríla 2013, resp. sp. zn. 8 Sžhpu/1/2012 z 23. mája 2013. Súčasne skonštatovali, že protimonopolný úrad sa podrobne zaoberal otázkou, či sťažovateľka mohla, resp. mala vedieť, že jej konaním došlo k porušeniu zákona o ochrane hospodárskej súťaže.

39. S ohľadom na uvedené nemožno priznať relevanciu tvrdeniu sťažovateľky, že z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu nemožno napriek jeho rozsiahlosti vyvodiť, na ktorých konkrétnych základoch najvyšší súd založil svoje závery a že sa nevysporiadal s námietkami nezákonnosti a nepreskúmateľnosti preskúmaných správnych rozhodnutí.

40. Nemožno najvyššiemu súdu vytknúť pochybenia v logike odôvodnenia jeho rozsudku z hľadiska skutkových ani právnych záverov. V spojení s precíznym odôvodnením rozsudku krajského súdu bez toho, že by sa oprel výlučne o § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“), najvyšší súd samostatne posúdil relevantnosť námietok sťažovateľky osobitne s ohľadom na tvrdenú nekonzistenciu právneho názoru. V tomto smere najvyšší súd poukázal na judikát č. R 70/2015, chronologicky neskorší vo vzťahu k jeho rozsudku sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014, ako aj k rozsudkom sp. zn. 3 Sžh/3/2010 a sp. zn. 4 Sžhuv/1/2011 a ktorý tak súčasne plní funkciu zjednocovania právnych názorov v obdobných veciach.

41. Naopak, ústavný súd považuje za potrebné upozorniť sťažovateľku, že logika jej argumentácie hraničí so zneužitím práva, v tomto prípade práva vedieť, za aké konanie je subjektu ukladaná sankcia. Ústavný súd tu poukazuje na to, že medzi povinnosťami účastníkov trhu patrí tiež postupovať s primeranou opatrnosťou a starostlivosťou nielen vo vzťahu k ochrane vlastných záujmov, ale aj práv a právom chránených záujmov druhých a tretích osôb. Táto požiadavka, samozrejme, predpokladá znalosť relevantných právnych predpisov, ako aj schopnosti riadneho uváženia následkov konania tak, aby toto bolo v súlade s etickými obchodnými štandardami, osobitne, ak tieto sú pretavené do právnych noriem, v tomto prípade noriem ochrany hospodárskej súťaže. Všeobecné súdy preto logicky a ústavnokonformne skonštatovali, že široký výklad, v zmysle ktorého by sankcii muselo predchádzať ustanovenie skutkovej podstaty na základe generálnej klauzuly samostatným rozhodnutím, avšak bez súčasného oprávnenia protimonopolného úradu toto konanie sankcionovať, by viedol k negácii zmyslu individuálnej aj generálnej prevencie, kedy by aktuálne porušenie zákona ostalo nepostihnuté.

II. 2 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy

42. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

43. Právo na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) zahŕňa požiadavku, že o veci rozhoduje vecne a miestne príslušný súd v zložení, ktoré nezakladá pochybnosti o jeho nezaujatosti. Z predloženej sťažnosti sťažovateľky však nevyplýva, v čom videla porušenie tohto jej základného práva, preto ústavný súd nemôže toto tvrdenie hodnotiť ako opodstatnené.

44. Článok 144 ods. 1 ústavy osebe nezakotvuje základné právo osoby. Jeho nerešpektovanie zo strany súdu má ale za následok porušenie základného práva podľa čl. 46 ústavy. Ústavný súd, ako vyplýva zo zhora uvedeného, nezistil pochybenie všeobecných súdov v tvrdenom smere. Naopak, ústavný súd je toho názoru, že všeobecné súdy postupovali v súlade s požiadavkami ústavy na plnenie ich úloh. Preto ani toto tvrdenie ústavný súd nevyhodnotil ako opodstatnené.

II. 3 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 5 a 6 a čl. 152 ods. 4 ústavy v spojení s § 8 ods. 2, § 38 ods. 1 a ods. 4, ako aj § 22 ods. 1 písm. b) zákona o ochrane hospodárskej súťaže

45. V súvislosti s namietaným porušením práv sťažovateľky uvedených v bode II.3 ústavný súd opäť poukazuje na citované závery najvyššieho súdu vo vzťahu k aplikácii zásad trestného práva na veci tzv. správneho trestania, t. j. najmä zásadu legality a zásadu zákazu dvojitého postihu za ten istý skutok.

46. Správne súdy oboch inštancií sa vo svojich rozhodnutiach riadne zaoberali otázkou zadefinovania skutkovej podstaty deliktu, ktorého sa podľa rozhodnutia protimonopolného úradu dopustila sťažovateľka, osobitne s prihliadnutím na skutočnosť, že skutková podstata nie je jedným z demonštratívne vymenovaných porušení zákona, ale bola ustálená až rozhodnutím protimonopolného úradu na základe generálnej klauzuly (§ 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže). Neopomenuli pritom ani námietku sťažovateľky na potrebu existencie definície skutkovej podstaty správneho deliktu na to, aby za takto zadefinované správanie mohol byť subjekt sankcionovaný.

47. Ústavný súd k už uvedenému dodáva zhodne so závermi všeobecných súdov, že pokiaľ zákon zakazuje určitý spôsob správania a konania, a to či už určením spôsobu konania, alebo následku, nemožno ani pri absencii konkrétne vymedzenej skutkovej podstaty tvrdiť, že porušenie takého všeobecného (generálneho) pravidla nie je porušením zákona, a teda nie je v zmysle tohto zákona sankcionovateľné. Preto sa nemožno stotožniť s tvrdením sťažovateľky, že neexistencia konkrétne špecifikovanej skutkovej podstaty v čase, kedy sa touto formou dopustila porušenia zákona o ochrane hospodárskej súťaže, je prípadom, kedy nie je možné vyvodiť voči nej zodpovednosť za porušenie zákona. Neexistencia konkrétnej definície totiž pri súčasnej existencii generálnej klauzuly vedie k možnosti postihnúť širšie spektrum správania subjektov na trhu, ktoré môže mať škodlivé účinky na hospodársku súťaž. Je úlohou protimonopolného úradu takéto správanie zistiť včas, riadne ho podchytiť a zadefinovať ako skutkovú podstatu.

48. Sťažovateľka pri formulácii svojej sťažnosti v časti namietaného porušenia čl. 50 ods. 5 ústavy zrejme opomenula druhú vetu tohto ustanovenia, t. j. že táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov, medzi ktoré z hľadiska správneho konania a jeho dopadu na správne konanie patrí aj preskúmavanie rozhodnutí orgánov verejnej správy súdmi v správnom súdnictve. Mimoriadnosť v tomto prípade spočíva v skutočnosti, že predmetom súdneho prieskumu – na základe správnych žalôb – je rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní opravných prostriedkov, ktoré preň zákon pripúšťa, nadobudlo právoplatnosť (§ 247 ods. 2 OSP). Vydanie nového rozhodnutia v ďalšom konaní vo veci po tom, ako skoršie bolo v konaní v správnom súdnictve zrušené, nie je ďalším rozhodnutím, pretože prvé rozhodnutie bolo zrušené, a teda právne neexistuje. Nové rozhodnutie teda nie je konkurenčným rozhodnutím existujúcim popri prvšom, ale nanovo upravuje práva a ukladá povinnosti účastníka správneho konania, pričom správny orgán je viazaný právnym názorom súdu (§ 250j ods. 7 OSP).

49. Nemožno preto prisvedčiť ani tvrdeniam sťažovateľky o neaplikácii, resp. nesprávnej aplikácii zásad trestného práva v jej veci vrátane zásady legality a zásady *ne bis in idem*.

50. Ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia najvyššieho súdu v rozsahu námietok sťažovateľky (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde) nezistil žiadne pochybenie zo strany najvyššieho súdu, ktoré by vôbec mohlo viesť k porušeniu označených základných práv sťažovateľky. Naopak, je toho názoru, že najvyšší súd postupoval s odbornou starostlivosťou, zohľadniac staršie názory ním vyslovené, ku ktorým zaujal jasné prehodnocujúce stanovisko, pozorne sa venoval žalobným a odvolacím námietkam sťažovateľky a svoje závery, ako aj skutkové zistenia a právne postoje, ktoré k nim viedli, zahrnul do odôvodnenia svojho rozsudku. Nie je preto možné pričítať mu za vinu skutočnosť, že sťažovateľka z jeho rozhodnutia tieto procesy napriek kvalifikovanému právnenému zastúpeniu nedokáže odčítať.

51. Ústavný súd preto konštatuje, že námietky sťažovateľky vznesené voči rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžhpu/1/2014 z 19. mája 2015 nevedú k žiadnym pochybnostiam o jeho ústavnej konformnosti. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016